

Schipper e. a.

Ik eindig, Mijnheer de Voorzitter, met deze beschouwingen over de Geneesmiddelenwet. Mijn fractie en ik zijn van oordeel, ook al kleven er aan dit wetsontwerp nog bezwaren, dat het tot wet dient te worden verheven, in de verwachting, dat de praktische toepassing in staat zal zijn, verschillende euvels weg te nemen.

De lezing van de stukken heeft mij doen zien, hoe de Minister dit moeilijke wetsontwerp op deugdelijke wijze heeft verdedigd en met een verbazingwekkende routine heeft gesproken over „zelfstandigheden”, nodig voor genezing of leniging en voorkoming van pijnen, „zelfstandigheden”, die verpakt of niet verpakt verkocht worden, en nauwkeurig kon aangeven, wat verstaan moest worden onder apothekers in verschillende gradaties en geen moeite had met verpakte en onverpakte geneesmiddelen.

De Minister kon zelfs zelfstandigheden aanwijzen, die vandaag nog geen zelfstandigheden zijn. Voor de „pijnen”, die een Minister zouden kunnen overvallen en waarvoor thans nog geen „zelfstandigheden” bestaan, zou Zijne Excellentie wellicht een beschikking kunnen uitvaardigen. Zelfstandigheden, die dan uit de „apothek” van het Departement, naar de analogie van artikel 1 der wet, ook aan andere departementshoofden kunnen worden afgeleverd.

De heer **Querido** (P.v.d.A.): Mijnheer de Voorzitter! Het toeval heeft gewild, dat ik reeds zeer kort na mijn installatie in deze Kamer op de lijst van sprekers ben geplaatst, en ik moge mij bij voorbaat verontschuldigen, wanneer mijn opmerkingen misschien niet geheel stroken met de gebruiken, die in dit gezelschap in acht plegen te worden genomen, omdat het niet onmogelijk is, dat ik nog niet geheel met deze gebruiken bekend ben.

Ik zou zeer in het kort iets willen zeggen omtrent de perspectieven, welke dit wetsontwerp voor de volksgezondheid opent. Wanneer deze wet, die tot doel heeft het peil van de volksgezondheid te verhogen, aan haar opzet beantwoordt, zal het publiek bij het kopen van geneesmiddelen van overheidswege de garantie ontvangen, dat de gekochte geneesmiddelen niet schadelijk zijn voor de gezondheid — mits zij gebruikt worden overeenkomstig de voorschriften — en dat ook de aanprijzing van geneesmiddelen op medisch en farmaceutisch verantwoorde wijze geschiedt.

Dit wordt in de eerste plaats bereikt op grond van de definities, die in artikel 1 gegeven zijn. Deze definities van ge-

Querido

neesmiddelen, zoals deze onder artikel 1, onder e, gegeven worden, zijn ongetwijfeld elegant, vernuftig en fraai functioneel opgebouwd. Het moge misschien echter aan mijn onervarenheid liggen, dat ik toch op sommige punten met deze definities grote moeilijkheden heb gehad, hoewel ik mij troost met de wetenschap, dat, blijkens de verslagen van de voorafgaande gedachtenwisselingen, ik niet de enige ben geweest.

In dit verband moge ik wijzen op de opmerking, gemaakt in het Voorlopig Verslag van deze Kamer op blz. 3 (rechterkolom). Immers, als een apotheker een geneesmiddel op recept heeft klaargemaakt, dan zal hij dit vrijwel altijd pakken in een voorwerp, kennelijk bestemd om het geneesmiddel in dat voorwerp aan de gebruiker af te leveren, en bovendien dat voorwerp voorzien van een aanduiding, tot welk doel het geneesmiddel strekt. Maar, zo is gevraagd, is dan niet het artikel geworden tot een verpakt geneesmiddel volgens artikel 1, sub f, en zou het dan niet moeten worden geregistreerd, hetgeen uiteraard niet de bedoeling kan zijn?

Want weliswaar worden de op recept klaargemaakte geneesmiddelen niet in de onder f gegeven opsomming genoemd, zij worden echter evenmin uitdrukkelijk uitgesloten.

Nu heeft de Minister in de Memorie van Antwoord betoogd,

„dat niet behoeft te worden gevreesd, dat deze geneesmiddelen door de rechter onder de categorie verpakte geneesmiddelen zullen worden gebracht.”

Een volkomen bevredigend antwoord, als een Memorie van Antwoord rechtskracht had; waar dit niet het geval is, had ik er de voorkeur aan gegeven, de gevraagde wijziging in artikel 1 te zien aangebracht boven het afwachten van het oordeel van de rechter.

Deze opmerking illustreert, tot welke ruimte van interpretatie de gegeven definities leiden. In de Memorie van Antwoord spreekt de Minister zelf van ontoelaatbare interpretaties. Ik moet echter zeggen, dat uit de Memorie van Antwoord mij eerst duidelijk geworden is, hoe de definitie van geneesmiddel in artikel 1, onder e, 3°, dient te worden geïnterpreteerd. In dit antwoord stelt de Minister, dat de aanprijzing of de aanduiding van het middel het karakter van de verpakking dient te bepalen; aanprijzing, verpakking en inhoud zijn als het ware één, zoals wij dit bij het z.g. specialité inderdaad kennen. Maar ik kan in de alinea van artikel 1, e, 3°, deze gedachte niet met zekerheid vinden.

Hoe goed ik ook poog te lezen, ik vind er staan, dat: a. de zelfstandigheden verpakt moeten zijn, b. kennelijk bestemd moeten zijn om in die verpakking te worden afgeleverd, c. deze zelfstandigheden moeten worden of moesten worden aangeduid als geschikt ter leniging van ziekte, ziekteverschijnsel, enz. Deze drie elementen maken te zamen de zelfstandigheid tot een bepaalde categorie van geneesmiddel, nl. het verpakte geneesmiddel.

Maar dat deze aanprijzing of aanduiding inherent geacht moet worden aan de verpakking en dat alleen in dat geval de zelfstandigheid tot verpakt geneesmiddel wordt, heb ik uit de tekst niet kunnen lezen.

In de Memorie van Antwoord aan deze Kamer verbindt de Minister tot driemaal toe het element van de verpakking met het element van de aanprijzing. Men vindt dat op blz. 2, rechterkolom, onderaan, waar wordt gezegd:

„Slechts indien aanduidingen of aanprijzingen in de zo juist bedoelde zin het karakter van de verpakking bepalen, kan van verpakte geneesmiddelen worden gesproken.”

Verder wordt op blz. 4 bovenaan — dat is de kwestie van de geneesmiddelen, die volgens recept door een apotheker worden vervaardigd — gezegd:

„De ondergetekende is daarvoor niet bevreesd. Het is immers geen gebruik om onverpakte zelfstandigheden, die als geneesmiddel worden gebruikt, op zodanige wijze

Naam geneesmiddel	Hoeveelheid en soort verpakking	Winkel-prijs	Berekende	
			verkoop-prijs genees-middel	Kosten van verpakking
Actifral „10” Philips Roxane	Flesje 60 dragées	1,95	1,04	0,91
„ „ „	„ 100 „	2,88	1,74	1,14
„ „ „	„ 150 „	3,75	2,61	1,14
„ A „ „	„ 60 „	2,80	1,50	1,30
„ „ „	„ 100 „	3,80	2,50	
„ A-D ₃ „ „	„ 60 „	2,70	1,58	1,12
„ „ „	„ 100 „	3,75	2,63	
„ B compl. „ „	„ 60 „	5,25	3,38	1,87
„ „ „	„ 100 „	7,50	5,63	
Aflukin-C „A.C.F.”	Buisje 30 tabl.	0,95	0,48	0,47
„ „ „	Bus 600 tabl.	13,50	9,50	4,—
Allibessen knoflook „Terra Branca”	Doosje 40 caps.	1,85	1,20	0,65
„ „ „	Doosje 80 caps.	3,50	2,40	1,10
„ „ „	Flesje 250 caps.	9,—	7,50	1,50
Vasophiline „Katwijk”	Buisje 20 dragées	1,52	0,90	0,62
„ „ „	Flesje 100 „	6,10	4,50	1,60
„ „ „	„ 250 „	12,81	11,25	1,56
Vitamine C forte „Brocapharm”	Buisje 20 „	1,65	1,—	0,65
„ „ „	Flesje 100 „	6,75	5,—	1,75
Adrenaline 1 : 1000 „P.D. en C”	Flesje 10 cc	2,27	1,12	1,15
„ „ „	„ 30 cc	4,50	3,35	

Querido

te verpakken, dat op de verpakking zal worden aangeduid, dat de inhoud geschikt is tot leniging van ziekte of pijn."

En ten slotte wordt een alinea verder gezegd:

„Bovendien dient te worden bedacht, dat het slechts sporadisch voorkomt, dat in de apotheek bereide geneesmiddelen een andere aanduiding dragen dan de naam van de patiënt en de dosering. Op de incidentele verpakking wordt doorgaans niet aangeduid, dat de inhoud geschikt is tot leniging van ziekte of pijn."

Wij zien hier dus heel duidelijk, dat de aanprijzing en de verpakking inherent met elkaar verbonden worden en dat op deze wijze het begrip verpakt geneesmiddel ontstaat. Ik kan dit niet in de tekst van de wet vinden en ik heb altijd geleerd, dat in een wetstekst nooit iets vanzelf spreekt.

De twijfel, die blijkens de voorafgaande discussies bij leden van de Tweede en Eerste Kamer is gerezen of niet tal van gebruiks- en genotmiddelen, dus een flesje mineraalwater of ingepakte honing, onder deze definitie vallen, welke twijfel ook bij mij is opgekomen, had kunnen worden weggenomen door „in of op de verpakking" in te voegen in de laatste zin van de bedoelde alinea.

Bij de behandeling in de Tweede Kamer is uitvoerig ingegaan op de verkoop van bepaalde categorieën geneesmiddelen door de drogist en is de positie van de drogist besproken. Mijn geachte voorganger heeft ook dit punt besproken. Ik wil hier niet in herhalingen treden, doch op een ander punt van dit vraagstuk wijzen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de vrije verpakte geneesmiddelen en die, welke alleen door bevoegden volgens artikel 4 mogen worden afgeleverd. Dit onderscheid berust op de veronderstelling — zoals uit het debat in de Tweede Kamer gebleken is —, dat er een verschil zou bestaan tussen eenvoudige geneesmiddelen en andere. Als voorbeeld van eenvoudige geneesmiddelen werden koorts- en zenuwmiddelen genoemd. Reeds deze voorbeelden doen zien, dat het veronderstelde onderscheid tussen eenvoudige en andere geneesmiddelen niet juist kan zijn. Geneesmiddelen kunnen zijn sterkwerkend of niet, gecompliceerd of ongecompliceerd van samenstelling, maar elk geneesmiddel, van welke samenstelling ook en tot welk doel aangewend, kan alleen worden gezien in verband met het levende organisme, waarop het inwerkt, en dat is nooit een eenvoudige zaak. De beste waarborg voor de consument, dat een geneesmiddel niet alleen niet schadelijk zal zijn, maar een positieve bijdrage zal kunnen leveren tot zijn gezondheidstoestand, ligt in het feit, dat hij het geneesmiddel ontvangt uit de handen van een volwaardige beroepsbeoefenaar. Dit kan niet bereikt worden door het bestaan van z.g. eenvoudige geneesmiddelen te postuleren en verkoop daarvan aan leken over te laten en evenmin door van de drogisten halve apothekers te maken.

Nu begrijp ik zeer wel, dat men een aantal middelen aan het publiek beschikbaar wil of zelfs moet stellen buiten het deskundige apparaat om, omdat er niet genoeg deskundigen in het land kunnen zijn voor een goede en volledige distributie en bovendien omdat men het een overbodig perfectionisme kan noemen, dat alleen apotheker of arts drop, pepermint of muggenolie zou mogen afleveren.

Mijn bezwaar ligt dan ook niet in het feit, dat de verkoop van deze middelen aan de drogist is toegestaan, maar dat deze artikelen geneesmiddelen kunnen worden genoemd volgens de gegeven definities.

Nu zal men mij hier wellicht op antwoorden, dat van alle geregistreerde geneesmiddelen — ook de z.g. eenvoudige, ook de middelen, die de drogist mag verkopen — de Overheid niet alleen garandeert, dat zij onschadelijk zijn, maar tevens „dat zij, naar redelijkerwijs mag worden aangenomen, de aan- geprezen werking bezitten", m.a.w., dat „het zal helpen".

En de Overheid meent deze garantie te kunnen geven, wijzend op het controlerend en regelend apparaat, dat in dit wetsontwerp wordt opgebouwd. Dit is zeer hoog gegrepen.

Querido e.a.

Mijnheer de Voorzitter! Ik moge met nadruk zeggen, dat de hier gemaakte opmerkingen minder uitingen zijn van kritiek of scepticisme dan wel een uiting van de worsteling met deze moeilijke materie.

Ik ben ervan overtuigd, dat het wetsontwerp niet alleen een verbetering genoemd moet worden van de bestaande toestand, maar bovendien een poging om onze geneesmiddelen-voorziening en daarmee het peil van de volksgezondheid op een hoger niveau te brengen, tevens met inachtneming van de grote economische belangen, die hier in het spel zijn, een poging, die stoutmoedig en bewonderingswaardig genoemd moet worden.

De spanning tussen de eisen van de volksgezondheid, de belangen van groothandel, detaillist, van arts en apotheker zijn niet alleen onderkend, doch tot een harmonisch evenwicht gebracht, waarbij de belangen van de patiënt in het zwaartepunt zijn gebleven.

De bezwaren en moeilijkheden, die het bestuderen van deze materie heeft meegebracht, zullen, naar ik hartelijk hoop, wanneer zij aan de praktijk getoetst worden, tot een oplossing zijn gebracht. Mocht dit onverhoopt niet het geval blijken te zijn, dan zou ik de Minister willen verzoeken, alsnog met mijn suggesties rekening te houden.

De heer **De Vos van Steenwijk** (V.V.D.): Mijnheer de Voorzitter! De materie, waarover dit wetsontwerp handelt, is uitermate ingewikkeld en daarom moet men een zekere terughoudendheid overwinnen om hierover enkele opmerkingen te maken. Hier komt nog iets bij. Dit wetsontwerp laat zeer veel over aan algemene maatregelen van bestuur en het is dan ook begrijpelijk, dat de Minister, wanneer men over een aantal punten enige opmerkingen naar voren brengt, zal antwoorden: dat wordt in die algemene maatregel van bestuur geregeld en daarover kan ik nog niets zeggen, want ik heb daarvoor nog geen richtlijnen; dit moet nog groeien.

Mijnheer de Voorzitter! Ik ben enigszins verwonderd over de behandeling, die dit wetsontwerp heeft ondergaan. Immers, het is een ontwerp van wet op de geneesmiddelen-voorziening. Men zou dus hebben kunnen verwachten, dat bij de schriftelijke en de mondelinge behandeling over de volksgezondheid was gesproken. Bij de behandeling is ook meermalen, zowel door de Minister als door de leden van de Tweede Kamer, betoogd: het gaat hier om de belangen van de volksgezondheid en deze moeten voorgaan. In feite zijn het echter economische belangen, die bij dit wetsontwerp het meest naar voren zijn gekomen. Daarbij vonden vooral de belangen van de drogisten en de tegenstelling tussen de drogisten en de apothekers zeer veel belangstelling. Eigenlijk zijn het de belangen van de drogisten, die de behandeling in de Tweede Kamer zo lang hebben opgehouden; pas nadat hierover zekerheid of aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid was verkregen, kon de behandeling doorgaan.

Ik geloof, dat de kwestie van de drogisten thans in het wetsontwerp bevredigend is geregeld. Ik juich het toe, dat het daarop betrekking hebbende amendement van de heer Bachg in de Tweede Kamer niet is aanvaard. De verkoop van vrije verpakte geneesmiddelen is dus inderdaad vrij, afgescheiden natuurlijk van de eisen, die door de Minister van Economische Zaken krachtens het Vestigingsbesluit zullen worden gesteld.

Ik stem geheel in met de opmerking van de Minister in de Tweede Kamer, dat monopolisering van de verkoop van deze geneesmiddelen uit een oogpunt van gezondheidsbescherming niet nodig is, en het beginsel: men moet niet dieper ingrijpen in de vrije vestiging dan onvermijdelijk is, dat door de Minister bij de openbare behandeling in de Tweede Kamer is gehuldigd, is mijns inziens volkomen juist. De Minister heeft gezegd: Ik wil ook geen gediplomeerde drogisten, want ik ben bang, dat, wanneer ik voor drogisten